22

नेपाल राजपत्र

भाग १

श्री ५ को सरकारद्वारा प्रकाशित

खण्ड ३२) काठमाडौं, असार ११ गते २०३९ साल (अतिरिक्ताङ्क १२+(क)

राष्ट्रिय पञ्चायत सचिवालयको

सूचना

श्री ५ महाराजाधिराजबाट राष्ट्रिय पञ्चायतको तेत्तीसौं अधिवेशनलाई २०३९ साल आषाढ ११ गते रोज ६ का दिन बक्सेको सम्बोधन सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशित गरिएको छ ।

शाही सम्बोधन

स्वस्तिश्री गिरिराजचक्रचूडामणि नरनारायणेत्यादि विविध विरुदावली विराजमान मानोन्नत महेन्द्रमाला परम नेपालप्रतापभास्कर ओजस्विराजन्य परम गौरवमय तेजस्वी त्रिभुवनप्रजातन्त्रश्रीपद परम उज्ज्वल कीर्तिमय नेपालश्रीपद परम प्रोज्ज्वल नेपालतारा परम पवित्र ॐरामपट्ट परम ज्योतिर्मय सुविख्यात त्रिशक्तिपट्ट परम सुप्रसिद्ध प्रबल गोरखादक्षिणबाहु परमाधिपति अतिरथी परम सेनाधिपति श्री श्री श्री श्री श्रीमन्महाराजाधिराज वीरेन्द्र वीर विक्रम शाहदेव देवानाम् सदा समरविजयिनाम् ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

राष्ट्रिय पञ्चायतका अध्यक्ष तथा सदस्यहरू,

१. हाम्रा प्यारा प्रजाको भावना अनुकूल संविधानमा समसामयिक सुधार भएपछि गत वर्ष व्यापक जनसहभागितासहित शान्तिपूर्ण ढंगले आमनिर्वाचन सम्पन्न भई राष्ट्रिय पञ्चायतप्रति उत्तरदायी मन्त्रिपरिषद् गठन भएको हो । यही क्रममा गाउँ पञ्चायत, नगर पञ्चायत र जिल्ला पञ्चायतका निर्वाचनहरू पनि हालै मात्र सम्पन्न भएका छन् । विभिन्न वर्गीय संगठनका जिल्लास्तरीय इकाईहरू पनि गठन भइसकेका छन् र अञ्चल तथा केन्द्रीय स्तरका संगठनहरू खडा गर्ने प्रक्रिया जारी नै छ । बितेका दुई-तीन वर्षयता भएका महत्त्वपूर्ण र दूरगामी प्रभाव हुने राजनैतिक अभ्यासहरूमा देशवासीहरूले जसरी धैर्य, अनुशासन तथा संयमसहित सक्रिय रूपमा भाग लिएका छन् त्यसबाट व्यवस्था, राष्ट्रिय एकता र राष्ट्रियताको सम्वर्द्धन एवम् सुदृढीकरणलाई प्रशस्त बल पुग्न गएको वास्तविकताले हामीलाई सन्तोष लाग्नु स्वाभाविकै हो । संविधानको तेस्रो संशोधनपश्चात् दलविहीन प्रजातान्त्रिक पञ्चायत व्यवस्थाका विभिन्न इकाईहरूका लागि भएका निर्वाचनप्रक्रियाबाट नयाँ पिँढीका युवाशक्ति पनि व्यापक रूपमा व्यवस्थामा सरीक भएका छन् । यसबाट साधनको परिचालन एवम् आयोजनाहरूको कार्यान्वयनमा क्रियाशील जनसहभागिताको जगेर्ना गर्न बढी सघाउ पुग्नेछ भन्ने हामीलाई लागेको छ ।

२. अब देशका सामू सबभन्दा ठूलो चुनौती आर्थिक विकासको छ । परिवर्तित स्थिति र सन्दर्भको लाभ उठाएर आर्थिक विकाससम्बन्धी कार्यक्रमहरूलाई तीव्र गतिले अगाडि बढाउन सक्नु आज सबैका लागि ठूलो चुनौती भएको छ । मेरो सरकारले यसको सामना गर्ने निश्चय गरेको छ । साथै व्यवस्थाका अन्य महत्त्वपूर्ण इकाईहरू गाउँ, नगर तथा जिल्ला पञ्चायत एवम् वर्गीय संगठन लगायत सबैले पनि यस चुनौतीको डटेर सामना गर्नु परेको छ ।

३. वर्तमान सन्दर्भमा आर्थिक विकासको प्रश्नमा विचार गर्दा यसलाई केवल पृथक् रूपमा मात्र नहेरी समष्टि एवम् व्यापक रूपमा हेरिनु आवश्यक देखिन आएको छ । वास्तवमा विकासको निम्ति पहिलो आवश्यकता सम्पूर्ण समाजमा नै विकासप्रति तीव्र अभिलाषा तथा त्यसप्रति पूर्णतया समर्पित हुने मनोभावना जगाउनु हो । विगत अनुभवको आधारमा समाजमा नै विकास प्रतिनयाँ मान्यता र व्यग्रता नल्याई, आयोजना कार्यान्वयनप्रतिको दृष्टिकोण र सोचाइमा परिवर्तन नल्याई तथा काम गर्ने तरीका र शैलीमा सुधार नल्याई राष्ट्रिय विकासलाई प्रभावकारी ढंगबाट अगाडि बढाउन सकिने देखिंदैन ।

४. आर्थिक विकासका सम्बन्धमा संविधानले लक्षित गरेको आदर्शप्रति सबैको ध्यान जानु आवश्यक छ । संविधानले हाम्रा राजनैतिक, आर्थिक, सामाजिक तथा विकाससम्बन्धी लक्ष्यहरू स्पष्ट गरेको छ । यिनै लक्ष्यप्राप्तिको उद्देश्यले हाम्रा नीति, आयोजना

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

र कार्यक्रमहरू निश्चित गरिनु पर्दछ। प्रजातान्त्रिक,न्यायपूर्ण,गतिशील र शोषणरहित समाजको सिर्जना गर्ने हाम्रा संवैधानिक उद्देश्यको प्ररिप्रेक्ष्यमा समेत आज हामीले नयाँ मान्यता र नयाँ दृष्टिकोण अपनाउनु आवश्यक हुन गएको कुरा मेरो सरकारले महसूस गरेको छ।

५. संविधानले शोषणरहित एवम् गतिशील समाजको सिर्जनामा एक वर्गको अर्को वर्गमाथि आर्थिक दवाव हुन नदिई निजी उद्यम र साझा संस्थाहरूको विकास गरी तिनको प्रभावकारी समन्वयनको परिकल्पना गरेको छ। यसका साथै देशका सबै भागका जनतालाई समान अवसर प्रदान गर्नुका साथै सबै क्षेत्रको सन्तुलित विकासमा पनि संविधानले जोड दिएकोले मेरो सरकारले यिनै आधारमा विकासप्रक्रियालाई अगाडि बढाउने निश्चय गरेको छ।

६. पञ्चायत व्यवस्थाको एक आधार विकेन्द्रीकरण हो। हाम्रो जस्तो स्थितिमा यसैको माध्यमद्वारा मात्र व्यापक रूपमा जनसहभागिता जुटाएर पञ्चायतका तल्लो तह वडा, गाउँ, नगर र जिल्लाका इकाईहरूलाई आ-आफ्ना कर्तव्य र अधिकारको बोध गराउँदै यिनको संस्थागत रूपमा विकास गर्दै राष्ट्रिय विकासका कार्यहरू अगाडि बढाउन सकिनेछ। यस्ता इकाईहरूलाई आवश्यक अधिकार उपलब्ध गराएर यिनको व्यक्तित्वको विकास गरी बढी क्रियाशील र सुदृढ तुल्याएमा राष्ट्र-उत्थानको आजको चुनौती सामना गर्न प्रभावकारी ढंगले समस्त जनतालाई परिचालन गर्न सकिनेछ। यसै तथ्यलाई दृष्टिगत गरी मेरो सरकारले पञ्चायतको सबभन्दा तल्लो तह वडासम्मको अधिकार र कर्तव्य स्पष्ट गर्ने उद्देश्यले विकेन्द्रीकरण योजना कार्यान्वयन गर्न राष्ट्रिय पञ्चायतको यसै अधिवेशनमा विधेयक पेश गर्नेछ।

७. हामीबाट गत वर्ष राष्ट्रिय पञ्चायतको बत्तीसौँ अधिवेशनमा मेरो सरकारले आर्थिक क्षेत्रमा एक ठोस कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने कुरा अवगत गराइबक्सेका थियौँ। सो अनुरूप विशेष आर्थिक कार्यक्रम प्रकाशमा आइसकेको छ। मेरो सरकारले केन्द्रीय पञ्चभेलाद्वारा पारित प्रस्तावहरूलाई समेत ध्यानमा राखी उक्त विशेष आर्थिक कार्यक्रम सञ्चालन गर्न थालिसकेको छ। यही कार्यक्रम नै वार्षिक कार्यक्रमको मुख्य आधार हुने भएकोले त्यसलाई प्रभावकारी ढंगबाट कार्यान्वयन गरिनेछ।

८. अहिलेको प्राथमिक आवश्यकता अर्थतन्त्रलाई पुनः सही दिशातर्फ उन्मुख गराई राष्ट्रिय उत्पादनको अभिवृद्धि गर्नु हो। यस सिलसिलामा प्रथमतः राष्ट्रिय अर्थतन्त्रको प्रतिकूल हुने आर्थिक तथा व्यापारनीतिहरूको परित्याग गर्नु पर्ने देखिएकोले मेरो सरकारले तत्सम्बन्धमा निर्णय गरिसकेको छ। यस सम्बन्धमा आवश्यक अन्य कदमहरू उठाउँदै जान पनि मेरो सरकार दृढ रहनेछ।

९. हाम्रो जस्तो विकासोन्मुख देशमा विकासका समस्याहरू पहिलेदेखि नै रहँदै आएका छन् भने बढ्दो जनसंख्याको चापले अरू कतिपय समस्याहरू पनि थपिन थालेका छन्, जसले विकासप्रक्रियालाई झन् जटिल तुल्याएको छ। खेतीको निम्ति जंगल फाँड्ने

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

जस्ता क्रियाकलापहरूले जमीनको उर्वराशक्ति घट्नाको साथै भूसंरक्षण एवम् वातावरणीय तथा उर्जाको समस्या खडा भएको छ। अब यस्ता समस्याहरूसँग सामना गर्नु बाहेक हामीसँग अरू विकल्प छैन।

१०. हाम्रो देश कृषिप्रधान भएकोले मेरो सरकारले कृषि विकासमा नै जोड दिइरहनु स्वाभाविकै हो। तर कृषि विकास एकाङ्गी कुरा मात्र नभएकोले यसलाई समष्टि रूपमा हेरी यससँग सम्बद्ध अरू कुराहरूलाई पनि समावेश गरी तिनको समान रूपमा कार्यान्वयन गर्दै अगाडि बढ्नु पर्ने आवश्यकता अहिलेसम्मको अनुभवबाट स्पष्ट हुन आएको छ। त्यसैले भूमिसुधार अन्तर्गत मोहीयानी हकको संरक्षण तथा हदबन्दी-भन्दा बढी भई प्राप्त भएका जमीन किसानलाई उपलब्ध गराउने, भू-संरक्षण तथा सिंचाइको व्यवस्था गर्ने, साझा संस्थाहरूलाई सक्षम एवम् क्रियाशील तुल्याई तिनको माध्यमद्वारा व्यापक रूपमा मल, बीउबिजन र कीटनाशक औषधिहरूको वितरणको प्रबन्ध मिलाउने र सरल सुलभ तरीकाबाट कृषिऋण उपलब्ध गराउने जस्ता कुराहरूलाई समन्वयात्मक ढंगबाट एकैसाथ अगाडि बढाउनु पर्नेछ। पहिलेको भन्दा तुलनात्मक दृष्टिले अब धेरै क्षेत्रमा पूर्वाधारहरू विकसित भइसकेकाले छैठौं योजनामा निर्धारित कृषि क्षेत्रको उत्पा-दनलक्ष्य हासिल गर्न सकिने देखिएकोले मेरो सरकारले तदनुसार कृषि विकासकार्यक्रमलाई पुनः निर्धारण गरेको छ।

११. वातावरणीय समस्याको समाधान तथा भू-संरक्षणको निमित्त वनजंगलको संरक्षणमा विशेष जोड दिने उद्देश्यले मेरो सरकारले काठ-दाउराको निकासीलाई बढी नियन्त्रित गर्ने निर्णय गरिसकेको छ। अब विकास, निर्माण तथा सर्वसाधारण उपभोक्ताको आवश्यकताको लागि मात्र काठको व्यवस्था गरिनेछ। निकासीको लागि जंगल कटानी गरिनेछैन। मेरो सरकारले वृक्षारोपण कार्यक्रमलाई व्यापक बनाई पञ्चायत तथा निजी क्षेत्रलाई समेत यसमा संलग्न गराउने कार्यक्रम तर्जुमा गरी संचालन गरेको छ।

१२. अपार जलस्रोत नै हाम्रो महत्त्वपूर्ण सम्पदा हो। यस साधनको अधिकतम सदुपयोग गर्ने उद्देश्यले मेरो सरकारले एक दीर्घकालीन कार्यक्रम बनाई यसको परिचालन गर्ने नीति राखेको छ। हालको अवस्थामा एक राष्ट्रिय भू-उपयोग योजना तयार पारी तदनुरूप कृषि तथा सिंचाइको विकास गर्दै लैजानु हाम्रो आजको आवश्यकता हुन गएको छ। मुख्य रूपमा कृषिमा आधारित विकासप्रक्रियाले मात्र हाम्रा सबै आवश्यकताहरू पूरा गर्न नसक्ने भएकोले हाम्रो जलस्रोतले संकेत गरेका नयाँ सम्भावनाहरूलाई समेत दृष्टिगत गरी अर्थतन्त्रको ढाँचामा नै परिवर्तन गर्नु पर्ने वास्तविकतातर्फ मेरो सरकारले ध्यान दिनेछ।

१३. जनसंख्याको समस्या चर्को हुँदै गइरहेकोले यसतर्फ पनि मेरो सरकार सचेत रहेको छ। व्यापक राष्ट्रिय दृष्टिकोणबाट यस समस्याको समाधानका उपायहरू पत्ता लगाउने उद्देश्यले राष्ट्रिय जनसंख्या आयोग गठन भइसकेको छ। तत्काल देखिएका

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

समस्यामा अब कृषिले मात्र बढ्दो जनसंख्याको आवश्यकताको पूर्ति हुन नसक्ने भएकोले खास गरेर पहाडी र सबै ग्रामीण क्षेत्रमा रोजगारीका अन्य विकल्पहरू पत्ता लगाउन आवश्यक भएको छ। यस सन्दर्भमा घरेलु उद्योगले उपयोगी भूमिका खेल्न सक्ने देखिएको हुँदा मेरो सरकारले स्थानीय कच्चा पदार्थ र सीपको उपयोग गरी घरेलु उद्योगको विकास र विस्तार गर्नेतर्फ प्रभावकारी कदम चाल्ने अठोट गरेको छ। यसबाट एक क्षेत्रबाट अर्को क्षेत्रमा बसाइँ सर्ने समस्या पनि नियन्त्रित हुन सक्ने देखिन्छ।

१४. जनताको जीवनस्तर माथि उठाउन अहिलेको स्थितिमा औद्योगीकरण सिवाय अन्य विकल्प देखिंदैन। हाम्रो जस्तो अविकसित अर्थतन्त्रमा स्वदेशमा नै कच्चा पदार्थ उपलब्ध हुनसक्ने उद्योगहरूको नै बढी संभावना रहनु स्वाभाविक हो। त्यसैले सरकारी तथा निजी क्षेत्रमा आवश्यक सबै सुविधा र सहूलियतहरू उपलब्ध गराई कृषि, वनपैदावार तथा खनिजमा आधारित उद्योगहरू र पर्यटन उद्योग सञ्चालन गर्न मेरो सरकारले यथाशीघ्र कदम उठाउनेछ।

१५. सरकारी तथा निजी क्षेत्रको भूमिका स्पष्ट गरिने दिशातर्फ मेरो सरकारले कदम उठाएको छ। हाल निजी क्षेत्रको क्रियाकलाप बढी मात्रामा व्यापारिक क्षेत्रमा मात्र केन्द्रित भइरहेको छ। आजको परिस्थितिमा व्यापार र उद्योगको अतिरिक्त सिंचाइ, यातायात, विद्युत्, वृक्षारोपण तथा निर्माण जस्ता कार्यहरूमा निजी क्षेत्रले प्रभावकारी दायित्व वहन गर्न सक्दछ। व्यापारिक क्षेत्रमा मात्र बढी प्रवाहित भइरहेको साधनलाई उपयुक्त आर्थिक एवं अन्य नीतिको माध्यमद्वारा अन्य क्षेत्रमा प्रवाहित गर्नसके निजी क्षेत्रको पूँजी र व्यवस्थापनसीप पनि अर्थतन्त्रका अन्य मूलभूत एवं उत्पादनशील क्षेत्रहरूमा लैजान सकिनेछ। यसकारण मेरो सरकार विकासका विभिन्न क्रियाकलाप-हरूमा निजी क्षेत्रको व्यापक सहभागिता जुटाउनेतर्फ बढी सचेष्ट रहनेछ।

१६. आर्थिक विकासको निम्ति साधनको अधिकतम परिचालन हुनु आवश्यक छ। यसै दृष्टिकोणले प्रशासन र पञ्चायतका सबै तहले आन्तरिक साधनको परिचालनमा जोड दिनु परेको छ। विकासको वर्तमान चरणमा हामीलाई बाहिरी साधनको पनि आवश्यकता हुनु स्वाभाविक हो। यस्तो साधनको उपयोग गर्न सक्ने क्षमताको वृद्धि गर्दै जानु आजको आवश्यकता हो। वैदेशिक सहायता हामीलाई अत्यावश्यक हुने क्षेत्रमा उपयोग हुनु पर्दछ र यथाशक्य यस्ता सहायताहरू उत्पादनशील क्षेत्रमा अथवा उत्पादनसँग प्रत्यक्ष सम्बन्धित क्षेत्रमा उपयोग गर्नु बढी उपयुक्त हुने भएकोले मेरो सरकारले तदनुरूप नीति अपनाउनेछ।

१७. साधनका नयाँ स्रोतहरू पहिल्याउने जत्तिकै महत्त्वपूर्ण कुरा साधनको दुरुपयोग हुन नदिनु पनि हो। साधनको अधिकतम सदुपयोगको लागि आर्थिक अनुशा-सनलाई दृढतापूर्वक कायम गर्नु पर्दछ। वास्तवमा विकासकार्यको निमित्त बचतको अभिवृद्धि हुनुपर्ने स्थितिमा आज समाजले नै मितव्ययिता अवलम्बन गर्नु पर्दछ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

१८. विकासकार्यहरूको सफल सञ्चालनको दृष्टिले समेत प्रशासनलाई सक्षम, गतिशील र विकासोन्मुख तुल्याउन मेरो सरकारले विभिन्न कदमहरू उठाएको छ । यो प्रक्रिया निरन्तर जारी नै रहनेछ । केन्द्रदेखि लिएर तल्लोतहसम्मका कर्मचारीहरूको काम-कर्तव्य र अधिकार स्पष्ट गर्नाको साथै वर्तमान कार्यपद्धतिमा आवश्यक परिवर्तन गरी प्रत्येकले आफ्नो जिम्मेवारी वहन गर्ने स्थितिको सिर्जना गरिनेछ । चालू आर्थिक वर्षमा कर्मचारीहरूको सुविधाका लागि मेरो सरकारले यथासम्भव व्यवस्था गरेको हो । यसै सम्बन्धमा पे-कमिशन गठन भएको छ र हुनसक्ने अन्य कुराहरू पनि गर्दै जाने मेरो सरकारको दृष्टिकोण रहेको छ । कर्मचारीहरूले जुनसुकै परिस्थितिमा पनि कर्तव्यनिष्ठ तथा ईमानदार भई आफ्नो जिम्मेवारी वहन गर्ने र अपेक्षित रूपमा काम नगरेको भन्ने मौका नदिने स्थिति कायम गर्न मेरो सरकारले विभिन्न कदमहरू चाल्नेछ ।

१९. आर्थिक विकासका कार्यक्रमहरू तर्जुमा गरेर मात्र पुग्दैनन् । तिनको सफल कार्यान्वयनको लागि सम्बन्धित सबै पक्षहरूलाई क्रियाशील तुल्याउने तथा आवश्यक टेवा पुऱ्याउने जस्ता कुराहरूको पनि राम्रो प्रबन्ध गरिनु पर्दछ । यस सन्दर्भमा पहिले आयोजनाहरूको छनोट तथा तर्जुमा गर्दा कार्यान्वयनको सिलसिलामा आउन सक्ने समस्याहरूबारे शुरूमा नै दृष्टि पुऱ्याई आयोजनाहरूको व्यवहारिक पक्षमा बढी ध्यान पुऱ्याउनु पर्ने आवश्यकता मेरो सरकारले महसूस गरेको छ । प्रभावकारी ढंगबाट आयोजना कार्यान्वयन गर्न अधिकार र कर्तव्य स्पष्ट गर्ने उद्देश्यले तत्सम्बन्धी ऐन नियमहरूमा सुधार गरिनेछ । आयोजनाको निमित्त आवश्यक जनशक्तिको व्यवस्था गर्ने, समयमै निर्माण-सामग्रीको प्रबन्ध गर्ने तथा जनसहभागिता र सहयोग जुटाउने जस्ता कुराहरूको राम्रो व्यवस्था मिलाई विकास आयोजनाहरू सञ्चालन गरिनेछन् । आयोजनाहरूको सञ्चालन तथा विकेन्द्रीकरणको निमित्त टेवा पुऱ्याउने सन्दर्भमा मेरो सरकारले जनसहभागिता जुटाई आत्मनिर्भर हुन सकून् भन्ने उद्देश्यले विद्यालयहरूलाई दिइने आर्थिक अनुदान सम्बन्धित सञ्चालक समितिलाई अनुदानका रूपमा दिनेछ ।

२०. विकासकार्यको सञ्चालनमा मद्दत पुऱ्याउनुको साथै जनताको सुविधाको लागि समेत दूर सञ्चार, हुलाक, यातायात सेवा, खानेपानी, विद्युत् तथा स्वास्थ्य सेवा जस्ता अत्यावश्यक सेवाहरूको स्तरमा सुधार गरिनेछ । सर्वसाधारण जनतालाई असर पार्ने अत्यावश्यक वस्तुहरूको अभाव तथा कृत्रिम मूल्य वृद्धि हुन नदिनेतर्फ मेरो सरकार सक्रिय रहनेछ । भ्रष्टाचार जस्ता विकृतिलाई पनि मेरो सरकारले दृढताका साथ नियन्त्रण गर्नेछ ।

२१. शान्ति तथा अमनचैनविना राष्ट्रिय विकास सम्भव नहुने भएकोले प्रतिरक्षा तथा सुरक्षा कार्यको प्रभावकारिता बढाउनेतर्फ मेरो सरकारले पूरा ध्यान दिनेछ । साथै प्रशासन छिटो छरितो भई सर्वसाधारण जनताका पीरमर्काप्रति जागरूक रहन सकेमा र विकास-निर्माणका कार्यहरू अगाडि बढाई जनताको आर्थिक कठिनाइ कम गर्न सकेमा

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

यसबाट शान्ति तथा अमनचैन कायम राख्न ठूलो बल मिल्नेछ भन्ने पनि मेरो सरकारको दृष्टिकोण रहेको छ ।

२२. प्रजातन्त्र र राष्ट्रिय विकासमा महत्त्वपूर्ण योगदान दिन सक्ने दृष्टिले नेपाली पत्रकारिताको विकासमा के गर्नु वाञ्छनीय छ भनी सुझाउ प्राप्त गर्न शाही प्रेस आयोगको गठन भएको हो । उक्त आयोगको प्रतिवेदनमा उल्लेख भएका अधिकाँश सिफारिशहरू उपयुक्त देखिएकाले मेरो सरकारले तीमध्ये केही लागू गरिसकेको छ । आयोगको सुझाउ अनुसार छापाखाना तथा प्रकाशनसम्बन्धी ऐनमा आवश्यक परिवर्तन गर्न राष्ट्रिय पञ्चायतको यसै अधिवेशनमा मेरो सरकारले विधेयक प्रस्तुत गर्नेछ । आयोगका अन्य उपयुक्त सिफारिशहरू पनि मेरो सरकारले क्रमशः कार्यान्वयन गर्दै जानेछ ।

२३. राष्ट्रिय हितको संरक्षण र सम्वर्द्धन गर्नु, अन्तर्राष्ट्रिय शान्ति, सहयोग र सद्भावना बढाउने काममा सक्रिय भाग लिनु, संयुक्त राष्ट्रसंघको मूलभूत मान्यता तथा असंलग्नताको सिद्धान्तलाई अवलम्बन गरी नेपाललाई शान्तिक्षेत्र बनाउने प्रयास गर्नु मेरो सरकारको परराष्ट्र नीतिको लक्ष्य हुनेछ । नेपाली जनताको आकाँक्षा अनुकूल संविधानमा निर्दिष्ट सिद्धान्त बमोजिम नेपाललाई एक शान्तिक्षेत्रको रूपमा प्रतिष्ठित गराउन मेरो सरकार सदैव सक्रिय रहनेछ ।

२४. दक्षिण एशियाली राष्ट्रहरूबीच आपसी सहयोगको क्षेत्र विस्तार गर्ने उद्देश्यले क्षेत्रीय सहयोगको कार्यक्रमलाई सफल तुल्याउन मेरो सरकार सक्रिय रहेको छ । दक्षिण एशियाली क्षेत्रीय सहयोगसम्बन्धी दोस्रो सम्मेलन सफलताका साथ नेपालमा सम्पन्न भएको थियो । यसबाट सहयोग कार्यक्रमलाई अझ अघि बढाउन बल प्राप्त भएको छ ।

२५. गत वर्ष संयुक्त राष्ट्रसंघद्वारा पेरिसमा आयोजित अल्पविकसित राष्ट्र-हरूको सम्मेलनलाई एशिया तथा प्रशान्त क्षेत्रका नौ अति कम विकसित मुलुकहरूका तर्फबाट सम्बोधन गर्न हामीलाई अनुरोध गरिएको थियो । न्यून आर्थिक विकासको समान समस्याले पीडित यी देशहरूको साझा समस्या सम्मेलनमा प्रस्तुत गरी विश्वका विभिन्न राष्ट्रहरूबीच बढ्दै गइरहेको आर्थिक विषमतालाई हटाउनु पर्ने कुरातर्फ हामीले विश्वको ध्यान आकर्षित गऱ्यौं ।

२६. उक्त अवसरमा फ्रान्सका राष्ट्रपति महामहिम फ्राँस्वा मित्तेराँसँगको हाम्रो भेटवार्ता एवम् मित्रराष्ट्र पाकिस्तानको हाम्रो अनौपचारिक भ्रमणको अवसरमा राष्ट्रपति महामहिम जियाउल हकसँग भएको भेटवार्ताले नेपाल र ती देशहरूका बीचको समझदारी बढाएको छ ।

२७. हाम्रा छिमेकी मित्रराष्ट्र भारत र चीनसँगको मित्रतालाई घनिष्ट बनाई राख्न सदा झैं मेरो सरकारले प्राथमिकता दिनेछ । गत वर्ष भएको भारतका राष्ट्रपति

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

महामहिम नीलम सन्जिवा रेड्डीको नेपालको राजकीय भ्रमण नेपाल र भारतबीचको सम्बन्ध अझ विकसित तुल्याउन सहायक सिद्ध भएको छ । साथै, जनवादी गणतन्त्र कोरियाका प्रधानमन्त्री तथा सोभियत प्रथम उप-राष्ट्रपतिको नेपाल भ्रमणले ती देश-हरूसँगको समझदारी पनि बढ्न गएको छ ।

२८. मध्यपूर्वको समस्या समाधानको बाटो अझै पहिल्याउन नसक्नु विश्वशान्ति-को लागि निरन्तर चिन्ताको विषय भएको छ । त्यस क्षेत्रमा रहेका इजरायल लगायत सबै राज्यहरूले सुरक्षित सीमाभित्र शान्तिसँग रहन पाउनु पर्दछ भन्ने मेरो सरकारको दृष्टिकोण रहेको छ । तदनुसार प्यालिष्टिनी जनताको आफ्नो स्वतन्त्र राज्य स्थापना गर्ने अधिकारलाई मान्यता प्रदान गर्दै मध्यपूर्व समस्याको समाधानका लागि आयोजना गरिने सम्मेलनमा प्यालेष्टिनी जनताको एक मात्र वैध प्रतिनिधि प्यालिष्टिनी मुक्ति मोर्चाको सहभागिता हुनु पर्दछ भन्ने मेरो सरकारको धारणा रहेको छ । असंलग्न समूहका इराक तथा इरानबीचको संघर्ष पनि शान्तिपूर्ण ढंगले सुल्झाउनु पर्दछ भन्ने मेरो सरकारको दृष्टिकोण छ ।

२९. मेरो सरकारले जहाँसुकै र जुनसुकै रूपमा भए पनि साम्राज्यवाद, उप-निवेशवाद र विस्तारवाद एवम् जातिभेद र रंगभेद जस्ता अवाञ्छनीय प्रवृत्तिको सदैव विरोध गरिआएको छ । कुनै पनि देशमा विदेशी फौज रहनु हुन्न भन्ने हाम्रो धारणा र नीतिमा हामी अटल छौं । यस्तो फौज जुनसुकै देशमा भए तापनि तुरुन्तै बिनाशर्त फिर्ता पठाइनु पर्दछ, यसमा कुनै छुट दिनु हुन्न भन्ने राय मेरो सरकारले व्यक्त गर्दै आएको छ ।

३०. संयुक्त राष्ट्रसंघको अनुरोधमा लेबनानमा शान्ति स्थापना गर्न शाही नेपाली सेनाका जवानहरूलाई पठाई सहयोग गर्ने कार्य मेरो सरकारले जारी राखेको छ ।

३१. मित्रराष्ट्रहरू तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघ-संस्थाबाट नेपालको विकासप्रयासमा सघाउ पुऱ्याउने हेतुले सहयोग उपलब्ध गराउने कार्यमा मेरो सरकार प्रयत्नशील रहनेछ । अहिलेसम्म नेपालको विकासकार्यमा सहयोग गर्ने सबै मित्रराष्ट्रहरू र अन्तर्राष्ट्रिय संघ-संस्थाप्रति हामी कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछौं ।

३२. अन्यत्रा, समस्त नेपालीको आकांक्षा अनुरूप पञ्चायत व्यवस्था विभिन्न परिस्थितिहरू पार गर्दै व्यापक जनसमर्थन र सफलताको स्थितिमा आज आइपुगेको छ । विशेषतः राष्ट्रिय जनमत संग्रह एवं गाउँ, नगर, जिल्ला तथा राष्ट्रिय पञ्चायतको निर्वाचनपछि यसमा अत्यन्त महत्त्वपूर्ण आयामहरू थपिएका छन् । साथै विगत वर्षहरूका अनुभवका आधारमा यसै व्यवस्थाको माध्यमबाट मात्र राष्ट्रिय स्वतन्त्रताको संरक्षणका साथै राष्ट्रको सर्वतोमुखी विकास सम्भव छ भन्ने तथ्य समेत छर्लङ्ग भइसकेको छ । आजको राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय परिस्थितिले हामी नेपालीलाई प्रत्येक कार्य राष्ट्रको

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

अथवा समष्टिको बृहत् स्वार्थको हितमा छ कि छैन भनी सोचेर मात्र गर्न सचेत गरिरहेको छ। आर्थिक विकासका सम्बन्धमा नयाँ मान्यता र नयाँ दृष्टिकोण ल्याई समाजलाई नै परिचालन गर्न आज जुन प्रयत्न भइरहेको छ त्यसको मुख्य कारण सर्वसाधारण जनताको जीवनस्तर यथाशीघ्र माथि उठाउनु हो। त्यसैले देशका प्रत्येक नागरिकलाई आफ्नो मातृभूमिप्रति इतिहासले आज थपिदिएको जिम्मेवारीलाई ईमानदारीपूर्वक वहन गर्नु पर्ने तथ्यलाई सबैले बुझी पारस्परिक विश्वास र सहयोग बढाई सर्वसाधारण जनताको हित र कल्याणको लागि राष्ट्रिय विकास कार्यमा पूर्णतया समर्पित भई सबै नेपाली अगाडि बढ्दै जानेछन् भन्ने हाम्रो एक मात्र कामना छ। देशको कल्याण र राष्ट्रिय विकासका कार्यमा सदा झैं मेरो सरकारलाई सबैको सहयोग प्राप्त हुनेछ भन्ने हामीबाट आशा राखिबक्सेका छौं।

श्री पशुपतिनाथले हामी सबैको कल्याण गरून् !

जय नेपाल !

आज्ञाले,
स्यामकृष्ण भटराई
राष्ट्रिय पञ्चायतको सचिव

मुद्रण विभाग, सिंहदरबार

श्री ५ को सरकारको छापाखाना, सिंहदरबार, काठमाडौंमा मुद्रित।
आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

मुद्रण विभाग, सिंहदरबार

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।